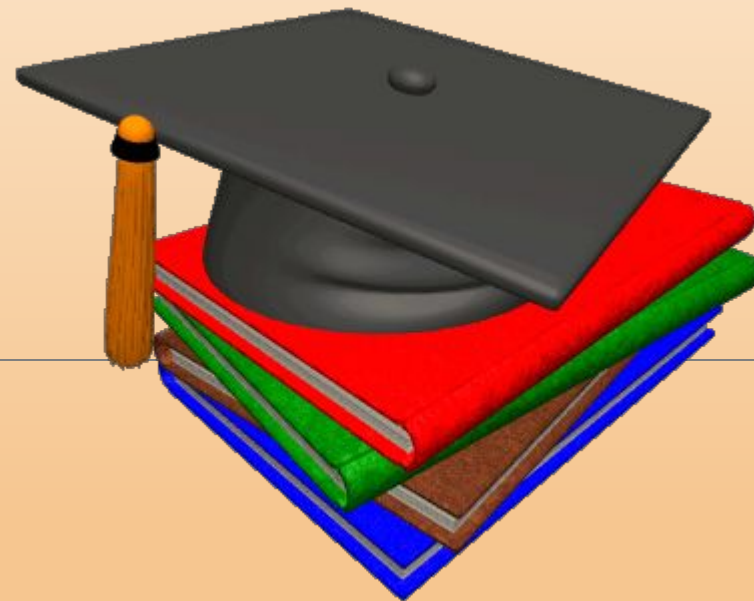

Тақырып: Қазақстандағы ХХ ғасырдағы 20-30 жылдардағы педагогикалық теорияның дамуының негізгі мәселесі

Жоспар:

1. Мағжан Жұмабаев
 2. Ахмет Байтұрсынұлы
 3. Жүсіпбек Аймауытов
 4. Ілияс Жансүгіров
-

Мағжан Жұмабаев
(1893-1938)

Қазақтың кемеңгер
ақыны, ағартушы
педагог

- ❖ Бала кезінен өте зеректігімен көзге түскен Мағжан төрт жасынан хат таниды. Қызылжардағы М. Бегішев ашқан медреседе 5 жыл оқып, 1910 жылы бітіреді. 1910-1913 жылдары Уфадағы "Ғалия" медресесінде оқиды.
- ❖ 1912 жылы Қазан қаласында ұстазы, татар жазушысы Ғалымжан Ибрагимовтың көмегімен "Шолпан" атты тұңғыш жинағы басылып шығады. Осыдан соң Мағжан Жұмабаев Омбыдағы мұғалімдер семинариясына түсіп, 1916 жылы оны медальмен үздік аяқтайды. Семинарияны бітірген соң "Алаш" партиясын құруға қатысады. Жиырманшы жылдардың бірінші жартысында шығармашылық өнімді еңбекпен шұғылданады. Әйгілі "Батыр Баян" поэмасын жазады, баспасөзде біраз дүниелері жарық көреді. 1923-1927 жылдары М.Жұмабаев Мәскеуде жоғарғы әдеби- көркемөнер институтында оқиды. Бұл жылдары орыс, Батыс Европа әдебиетін терең зерттеп оқиды.
- ❖ 1929 жылы ол "Алқа" атты жасырын ұлтшыл ұйым құрды деген жалған айыптаумен сотталады. Шын мәнінде бұл әдеби платформаға қатысты үйірме болатын. Шығармашылықпен, айналысқан алғашқы он жылда ол ұлт- азаттығын поэзияда ең терең қозғаған ақын болды. Өкінішке орай, 1929 жылдан 1938 жылға дейінгі ақынның он жылдық ғұмырында шығармашылық үнсіздік орнайды.
- ❖ Ақын 1938 жылы халық жауы деген "үштіктің" шешімімен жазықсыз атылады. Ол қазақ әдебиетін орыс, Европа әдебиетінің биік деңгейіне көтерді. Елінің тарихы мен мәдени мұраларын терең білуі "Батыр Баян", "Қорқыт", "Оқжетпестің қиясында", "Қойлыбайдың қобызы", "Ертегі" т.б. сияқты тамаша поэмалар тудырды.

- Мағжан "Педагогика" оқулығында халықтық педагогика мен психологияға талдау жүргізді. Мағжан поэзиясының жоғары идеялығы, отаншылдық, ұлттық рухқа толы болуы, өлеңдерінің ерекше бейнелілік, көркемдік формасы, жаңашылдығы заманынан басы озық, ілгері кеткен ақын екендігін көрсетеді.
-

Мағжан Жұмабаевтың "Педагогика" оқулығы - әрі оқулық, әрі әдістемелік тұрғыдағы, автордың көзінің тірісінде екі мәрте жарық көрген. Бірі 1922 жылы Орынборда, екіншісі 1923 жылы Ташкент қаласында басылған.

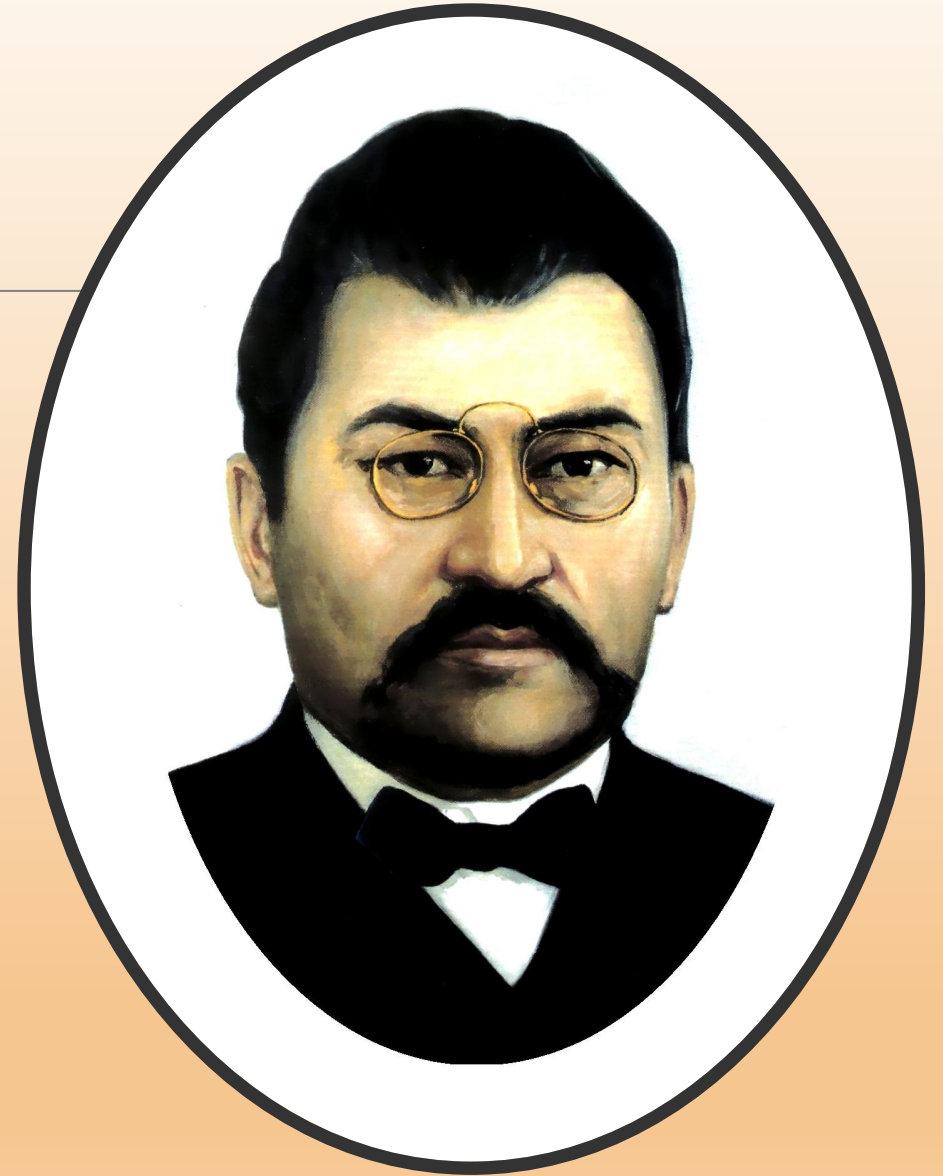
Мағжанның "Педагогика" кітабы онбес бөлімнен тұрады. Онда рухани жан тәрбие мен дене тәрбиесі жан-жақты терең қамтылған Жұмабаев кітабының Орынборда шыққан нұсқасына М. Жолдыбаевтың қазаққа "Педагогика" кітабы қажетті де ғажап дүние, тұңғыш оқулық деуінің маңызы үлкен. Мағжанның пайымдауынша бұл кітап, баланың бесікке салған күнінен бастап, тәй-тәй басқан әр қадамына, елжірей көз салуы, қайтсе ол нағыз жігіт, азамат болады, осы заманғы өркениет өресіне қол артады-деп толғануы ғажап пікір, нағыз педагогикалық толғаныс таза шешім.

Кітапта тәрбие деген не? - деп сұрақ қойып анықтама беріледі. Педагогиканың қандай пән екеніне түсінік беріле отырып, жалпы педагогика оның ішінде дене тәрбиесіне жан-жақты талдау жасалады. Тәрбие бөлімдері туралыда нақты әдістемелік материалдар бар. М. Жұмабаев балалар әдебиетінің классигі мысалы әртүрлі эпостар, балаларға арналған фольклорлық туындылардың авторы. Ең бастысы баланы бесіктен еңбекке тәрбиелеудің негізін салған ұстаз - жазушы. Мағжан туындылары бала тәрбиесінің - таптырмас құралы, әдістемелік түп нұсқасы, қолтума дүние деуге әбден болады.

Ахмет Байтұрсынұлы

(1873-1937)

- ❑ Қазақ философиясының (тіл білімі және әдебиет тану) негізін салушы педагог-ағартушы
- ❑ мәдениет және қоғам қайраткері
- ❑ аудармашы

- Ахмет Байтұрсынов 1872 жылы 5 қыркүйекте Қостанай облысының Торғай өңірінде дүниеге келген.
- "Мен Торғай уезінің Тосын болысындағы №5 ауыл қазағының баласымын. 1886-1891 жылдары екі кластық Торғай училещесінде оқыдым. 1891- 1895 жж. Орынборда оқыдым. 1895 жылдан Торғайдың әр жерінде, бастауыш училищелерде, мектептерде жұмыс істедім",- деп жазған екен.
- Ахметтің 13 жасында оның әкесі Байтұрсын ауылына келіп, зорлық- зомбылық көрсеткен уезд бастығын сабап, 15 жылға бас бостандығынан айырылып, Сібірге қаторгалық жұмысқа айдалады. Осы оқиға Ахметтің ертерек күрес жолына түсуіне себеп болады

А.Байтұрсынов 1917 жылы өз пікірлестерімен
бірге "Алаш" атты партиясын құрды.

Шығармалары:

- ☐ Әліппе
- ☐ "Сауат ашар"
- ☐ "Оқу құрал"
- ☐ "Әдебиеттанытқыш"
- ☐ "Қырық мысал"
- ☐ "Маса"- төл тума және аудармалар.

Жүсіпбек Аймауытов (1889-1931)

- қазақтың көрнекті жазушысы
- драматург
- публицист
- қазақ әдебиетін қалыптастырушылардың бірі.

Туып өскен жері Павлодар облысының Баянауыл ауданына қарасты бұрынғы «Қызыл ту», қазіргі Жүсіпбек Аймауытов ауылы. Әкесі Аймауыт кедей болғанымен, арғы аталары Дәндебай мен Қуан атақ-абыройлы, бай, ел арасында білікті кісілер екен.

Жүсіпбек жастайынан арабша хат тану, оқу үйренген. 1907 ж. бастап Баянауылдағы орысша-қазақша екі кластық мектебінде, Керекудегі (Павлодар) қазыналық ауыл шаруашылық мектебінде, Керекудегі екі класты орыс қазақ мектебінде тиіп-қашып оқиды. Бір жағынан бала оқытып, қаражат табады.

1911—1914 жж. ауылда мұғалім болып істейді.

1914 жылы Семейдегі оқытушылар семинариясына қабылданады. Оны 1918 жылы аяқтап шығады.

Мұнан соң алашордашылардың істеріне араласып, Семейде «Абай» журналын шығарысып, Қ. Сәтбаевпен, М. Әуезовпен танысады. Кейін Алашордадан бөлініп, Коммунистік партия қатарына өтеді (1919).

Қазақстан Кеңестерінің Құрылтайы съезіне делегат болып қатысып, Қазақ АҚСР Халық ағарту комиссариаты комиссарының орынбасары болып тағайындалады (1920).

Мұнан соң Семей губерниялық оқу бөлімінің меңгерушісі (1921), «Қазақ тілі» газетінің редакторы.

Қарқаралыда мектеп мұғалімі (1922—1924), Ташкентте шығатын «Ақ жол» газетінің бөлім меңгерушісі (1924—1926), Шымкент педагогикалық техникумының директоры (1926—1929) қызметтерін атқарады.[1]

1929 ж. басталған кеңестік қуғын-сүргін кезінде Қазақстандағы ұлтшылдық ұйыммен байланысы бар деген жаламен тұтқындалып, ұзақ тергеуден кейін 1931 жылы ату жазасына сырттай үкім шығарылған. Шымкенттегі педагогика техникумының директорлығы - міне, мұның бәрі Аймауытовтың жаңа өмірді орнықтыру жолындағы күрес жолын, өмір белестерін көрсетеді. 1929 ж. басталған зобалаң кезінде қармаққа ілінген Жүсіпбек 1931 ж. атылған. А

Ілияс Жансүгіров

(1894-1938)

- ☐ Ақын
- ☐ Журналист
- ☐ Қоғам қайраткері
- ☐ Драматург
- ☐ сөз зергері

- ✓ Алғашында өз әкесінен, ауыл молдаларынан сауат ашқан. Қарағаш ауылында жәдитше бастауыш мектепті бітіреді. Болашақ ақынның бұдан соңғы біраз уақыты ауылда өтеді.
- ✓ 1919 жылы. Ташкенттегі екі жылдық мұғалімдік курсқа түседі.
- ✓ Оны бітірген соң өз ауылында мұғалім болып, кейін «Тілші» газетінде қызмет атқарады.
- ✓ 1922 жылы Верныйдағы (Алматыдағы) Қазақ ағарту институтының меңгерушілігіне тағайындалады.
- ✓ 1925 жылы Мәскеудегі Журналистика институтына оқуға түсіп;
- ✓ 1928 жылы бітіріп шыққан соң, «Еңбекші қазақ» газетіне қызметке жіберіледі. Жансүгіров шығармалық жұмыспен қатар Қазақстан Жазушылар одағын ұйымдастыру ісіне де белсене қатысқан.
- ✓ Бұрынғы ҚазАПП (1926) таратылған соң 1932 жылы Жазушылар одағын ұйымдастыру комиссиясының төрағасы болып сайланып;
- ✓ 1934 жылы өткен 1-съезге дейін қызмет істейді. Съезде Қазақстан жазушылар одағының алғашқы төрағасы болып сайланды.
- ✓ 1934–1937 жылдары Қазақ саяси баспасының редакторы, сонымен бір мезгілде;
- ✓ 1933–1936 жылдары Қазақ АКСР-і ОАК-нің мүшесі болды.
- ✓ 1937 жылы жалған саяси айыппен тұтқындалады.
- ✓ 1938 жылы ату жазасына кесілген.

Еңбектері

- ❖ «Балдырған»
- ❖ «Қызыл жалау»
- ❖ «Күй»
- ❖ «Күйші»
- ❖ «Құлагер»
- ❖ «Мерген Бөкен»

Жетісу университеті, І.
Жансүгіров атындағы —
Талдықорған қаласындағы
мемлекеттік жоғары оқу орны.
1972 ж. 25 қазанда Қазақстан
Министрлер Кеңесінің
қаулысымен Талдықорған
педагогикалық институты болып
ашылған. 1994 ж. 2 маусымда І.
Жансүгіров атындағы
Талдықорған университеті, 1999
ж. 21 сәуірде І.Жансүгіров
атындағы Жетісу мемлекеттік
университеті болып өзгерді.

Орындағандар:

Мажит Айнұр пк211

Найманбай Маржан пк212

Тамашалағандарыңызға рахмет!

